

Lokal kapacitetsbrist – ”trångt i elnäten”

Huvudsakligt innehåll

Energiomställningen och urbaniseringen i samhället sker snabbt och ställer nya krav på elnätet. Storskalig produktion stängs ner medan vind- och solkraft ökar snabbt, industrin ställer om till fossilfritt och transportsektorn elektrifieras. Elbehovet växer samtidigt som elnätsutbyggnaden försvåras av långa ledtider för att få tillstånd till att bygga nya ledningar och de stora osäkerheterna i anslutning av både produktion och ny elintensiv industri som datacenter. Samtidigt närmar sig stora delar av elnätet sin tekniska livslängd.

Kapacitetsbrist innebär att elnätets förmåga att överföra el är begränsad. Ofta förväxlas kapacitetsbrist med elbrist och effektbrist, men dessa är tre skilda brister. Till skillnad från kapacitetsbrist innebär elbrist att det inte finns tillräcklig elproduktion för att möta efterfrågan på årsbasis och effektbrist att det inte finns tillräcklig kapacitet i elproduktionen för att möta efterfrågan i ett givet ögonblick.

I april 2019 lanserades projektet Samling för nätkapacitet där berörda aktörer gavs möjlighet att under tre dialogmöten diskutera både problematik och lösningar. Den 7 oktober överlämnades en ”bruttolista” över åtgärdsförslag till regeringen.

Effekter på marknaden

Trängseln i elnäten utgör på många håll redan ett hinder för både klimatomställning och tillväxt. Om samhällets behov av nyanslutningar inte möts kan det leda till en samhällsekonomisk förlust om 150 miljarder om året vid 2030, enligt konsultföretaget Pöyrys studie *Trångt i elnäten – ett hinder för omställning och tillväxt?* 2018.

En bred palett av åtgärder krävs. För att hantera situationen kortsiktigt tills att nya stamnätsanslutningar finns på plats behövs lokal produktion i form av kraftvärme samt flexibilitetslösningar. För att på sikt lösa den underliggande problematiken krävs bättre samhällsplanering, effektivare tillståndsprocesser och understödjande incitamentsstrukturer.

Det fortsatta arbetet

Energimarknadsinspektionen fick i slutet av oktober 2019 uppdrag från regeringen att analysera problemet och lägga fram förslag på regeländringar. Samtidigt fick länsstyrelserna i de mest drabbade regionerna ett uppdrag att i samverkan med regionala aktörer analysera effektsituationen lokalt. De båda utredningarna redovisades hösten 2020. Energimarknadsinspektionens utredning kan läsas [här](#) och Länsstyrelsernas utredning [här](#). Energiföretagen Sverige prioriterar detta arbete högt och kommer med utgångspunkt från arbetet i Samling för nätkapacitet bidra med branschens perspektiv och lösningsförslag i arbetet.